

Wojciech Góralski

Dwadzieścia lat półrocznika "Communicationes" (1969-1989)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 33/3-4, 197-200

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. WOJCIECH GÓRALSKI

**Dwadzieścia lat półrocznika „Communicationses”
(1969—1989)**

Podczas międzynarodowego kongresu kanonistów, odbywającego się w maju 1968 r. w Rzymie wyrażono życzenie, aby Papieska Komisja do Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego publikowała informacje na temat przebiegu prac kodyfikacyjnych. Przewodniczący komisji, kard. Perykles Felici zapowiedział, iż postulat ten znajdzie swoje urzeczywistnienie w drodze wydawania — w miarę potrzeby — specjalnych zeszytów, które jednak nie będą miały charakteru wydawnictwa ciągłego. W ślad za tą zapowiedzią, w połowie 1969 r. ukazał się pierwszy zeszyt publikacji noszącej tytuł *Communicationses*. W nocie redakcyjnej wydawcy (Papieskiej Komisji do Rewizji KPK) zamieszczonej na wstępie zaznaczono, iż — stosownie do zgłaszanych podczas wspomnianego kongresu dezyderatów oraz odpowiedzi kard. Felici — rozpoczyna się wydawanie specjalnych zeszytów, które nie będą się ukazywać regularnie, lecz tylko okazjnie, w miarę potrzeby. Zaznaczono jednocześnie, że głównym celem wydawnictwa będzie zapoznanie czytelników z pracami komisji¹. Tymczasem ilość informacji, które pozostawały do przekazania przesądziła o tym, iż *Communicationses* stały się *de facto* — już w tym samym (1969) roku — półrocznikiem. Na przestrzeni więc 20 lat wydawania tej pożytecznej publikacji (1969—1989) ukazało się 40 numerów *Communicationses*.

Początkowo periodyk był urzędowym organem Papieskiej Komisji do Rewizji KPK (1969—1983). Po rozwiązaniu się komisji (wraz z promulgacją 25 I 1983 r. nowego kodeksu prawa kanonicznego), *Communicationses* stały się organem utworzonej przez Jana Pawła II w dniu 2 I 1984 r. Papieskiej Komisji Autentycznej Interpretacji KPK², przekształconej następnie 28 VI 1988 r. w Papieską Radę Interpretacji Tekstów Prawnych³.

¹ *Communicationses* 1 (1969) nr 1, s. 3 („Propositum et mens”); Zob. także W. Wójcik, *Dwadzieścia pięć zeszytów „Communicationses” Papieskiej Komisji do Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego* 25 (1982) nr 3—4, s. 276—277.

² AAS 76 (1984) s. 433—434.

³ AAS 80 (1988) s. 841—912.

Podstawowym działem czasopisma, od początku aż do chwili obecnej pozostają *Acta Commissionis* tzn. akta Papieskiej Komisji do Rewizji KPK. Począwszy od numeru 2 z 1984 r. pod wymienioną rubryką publikuje się odpowiedzi Papieskiej Komisji Autentycznej Interpretacji KPK (od 1988 — Papieskiej Rady Interpretacji Tekstów Prawnych), natomiast materiały Papieskiej Komisji do Rewizji KPK znalazły się w dziale zatytułowanym: *Ex actis Pontificiae Commissionis Codici Iuris Canonici Recognoscendo*. Niewątpliwie materiały dotyczące przebiegu prac nad rewizją i kodyfikacją prawa kanonicznego po Soborze Watykańskim II należy uznać za najbardziej cenne dla czytelnika. Stanowią one niezastąpioną pomoc w przyswajaniu sobie przebiegu złożonego i długofalowego procesu kodyfikacyjnego. Dobrze się stało, iż odnośne materiały zostały zaprezentowane w odrębnych poddziałach szeroko informujących o przebiegu prac kodyfikacyjnych poszczególnych Zespołów Tematycznych konsultorów (*Coetus studiorum*) Papieskiej Komisji do Rewizji KPK. Ułatwiało to śledzenie na bieżąco kierunku dyskusji w obrębie każdego z tych zespołów, a tym samym uzyskanie całościowego obrazu zmian w danej dziedzinie ustawodawstwa. Wypada dodać, iż forma ta umożliwia nadal uzupełnianie danych za okres kodyfikacji, jeszcze bowiem w ostatnim numerze półrocznika (nr 2 z 1989 r.) publikuje się materiały z prac niektórych Zespołów Tematycznych. *Communicationes* stanowią zatem cenną dokumentację prac Papieskiej Komisji do Rewizji KPK, wspieranej aktywnością konsultorów zgrupowanych w czternastu Zespołach Tematycznych. W oparciu o tego rodzaju bazę źródłową mogą powstawać użyteczne opracowania prezentujące dzieje kodyfikacji w danej dziedzinie prawa, np. małżeńskiego, zakonnego, procesowego itd. Nie sposób nie zauważyć, iż w jednym z numerów *Communicationes* zamieszczono „calendarium” prac komisji oraz poszczególnych zespołów⁴.

Od czasu utworzenia Papieskiej Komisji Autentycznej Interpretacji KPK, w dziale *Acta Commissionis* znajdujemy odpowiedzi tejże Komisji (ostatnio Papieskiej Rady). Dotychczas do Sekretariatu wymienionego organu wpłynęło już 400 pytań. Spośród tej cyfry ocenie komisji zostały poddane zaledwie 32 kwestie, uznane za godne szczególowej uwagi. Z kolei tylko 15 spośród tych pytań otrzymało odpowiedź o charakterze interpretacji autentycznej i zostało opublikowanych, m. in. w *Communicationes*⁵.

Już w 1970 r. zainicjowano w periodyku dział pt. *Ex actis Pauli VI*, zamieniony w następstwie wydarzeń na *Ex actis Joannis Pauli I* oraz *Ex actis Joannis Pauli II*. W rubryce tej publikuje się ważniejsze dokumenty papieży, m. in. konstytucje apostolskie czy listy apostolskie

⁴ *Synthesis generalis laboris Pontificiae Commissionis Codici Iuris Canonici Recognoscendo*, *Communicationes* 19 (1987) nr 2, s. 262—308.

⁵ Zob. R. J. Sastillo Lara, *De iuris canonici authentica interpretatione in actuositate Pontificiae Commissionis adimplenda*, *Communicationes* 20 (1988) nr 2, s. 276.

wydane motu proprio. Z czasem dołączono tutaj poddział *Allocutiones* zawierający przemówienia papieskie o wydźwięku prawniczym, m. in. doroczne alokucje wygłaszane do pracowników Roty Rzymskiej. Również w 1970 r. powstał dział zatytułowany *Ex actis Sanctae Sedis*, w którym znalazły się niektóre akty normatywne poszczególnych dykasterii Kurii Rzymskiej, m. in. odpowiedzi powstałej w 1967 r. Papieskiej Komisji Interpretacji Dekretów Soboru Watykańskiego II⁶.

W czterech numerach czasopisma czytelnik znajduje dział: *Ex actis Synodi Episcoporum*⁷. Opublikowano tu relacje wygłoszone podczas posiedzeń plenarnych Synodu Biskupów przez przewodniczącego Papieskiej Komisji do Rewizji KPK na temat postępu prac nad rewizją prawa kodeksowego z 1917 r. Zamieszczono także w tym dziale dyskusję uczestników Synodu Biskupów nad przedłożonym im sprawozdaniem w 1974 r.

Od początku istnienia półrocznika prowadzony jest dział pt. *Documenta*. Zawiera on w pierwszym rzędzie szereg wykładów i przemówień przewodniczących Papieskiej Komisji do Rewizji KPK: kard. Peryklesa Felici i R. J. Castillo Lara. Za szczególnie doniosłą pozycję w tej rubryce wypada uznać wykład kard. Castillo Lara na temat autentycznej interpretacji tekstów prawa kanonicznego w dokonywanej przez kompetentne w tej dziedzinie organy papieskie⁸. Wypada wspomnieć, iż od numeru 2 z 1987 r. zaczęto ogłaszać w omawianym dziale publikacje książkowe z zakresu prawa kanonicznego nadsyłane do nowoutworzonej Biblioteki Papieskiej Komisji Autentycznej Interpretacji KPK (obecnie Papieskiej Rady). Jest to swoisty przegląd bibliograficzny.

Wreszcie *Communicationes* zawierają — począwszy od nr 2 z 1969 r. — dział określony jako *Notitiae*. Jest to rodzaj kroniki Papieskiej Komisji do Rewizji KPK a następnie Papieskiej Komisji Autentycznej Interpretacji KPK. Podaje się więc tutaj zmiany personalne w składzie wymienionych Komisji oraz konsultorów a także ich nominacje, awanse i zgony.

Każdy drugi numer w roku zawiera pożyteczny *index rerum generalis*, a więc wykaz treści poszczególnych działów.

Dwadzieścia lat ukazywania się półrocznika *Communicationes*, zwiększającego stopniowo swoją objętość, korzystnie kształtującego swoją otwartość na potrzeby czytelnika a tym samym swój profil, starannie realizowanego od początku przez Oficynę Wydawniczą Watykanu, skłania do wyrażenia uznania zarówno Inicjatorowi (nie żyjącemu już kard. P. Felici), jak i Wydawcy oraz Redakcji. Tę ostatnią stanowią aktualnie: J. Herranz, sekretarz Papieskiej Rady Interpretacji Tek-

⁶ *Prawodawstwo posoborowe Kościoła* (wyd. E. Sztafrowski), t. 10, z. 1, Warszawa 1979, s. 113.

⁷ *Communicationes* 1 (1969) nr 1; 6 (1974) nr 2; 12 (1980) nr 2.

⁸ R. J. Castillo Lara, art. cyt., s. 265—287.

stów Prawnych — jako redaktor, M. De Nicolò, podsekretarz tejże Rady — jako zastępca redaktora, G. Corbellini — jako sekretarz oraz J. Beyer, V. Che, P. Ciprotti, V. Dammertz, A. Dominguez de Sousa, P. G. Marcuzzi, M. Said — znani specjaliści w dziedzinie prawa kanonicznego.

Niebawem *Communicationes* zakończą publikowanie materiałów dotyczących dawno już przecież zakończonych prac nad rewizją i kodyfikacją tracąc tym samym swój podstawowy dział, który stanowił istotny motyw powołania do życia tego zasłużonego półrocznika. Jaki dział otrzyma rangę wiodącego? Czemu w pierwszym rzędzie będzie służyć czasopismo? Wolno postulować, by Redakcja otworzyła swoje łamy dla studiów nad dziejami posoborowej rewizji i kodyfikacji prawa kanonicznego Kościoła Łacińskiego a także dla studiów nad odpowiedziami Papieskiej Rady Interpretacji Tekstów Prawnych, zarówno już opublikowanymi, jak też tymi, które będą udzielane.